Ч. 142. Чернівцї, недїля, дня 12. (24.) падолиста 1895. Рочник XI.

ПЕРЕДПЛАТА
на „Буковину“ разом з ілюстр. додатком „Недїля“ виносить:
на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . — „ 85 „
для заграницї 15 рублїв або 24 франків.
Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ:
у вівторок, четвер, суботу і недїлю.
Редакция і Адміністрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2), куда всї дописи адресувати належить. — Бюро редакциї отворене щодня від 8. рано до 8. вечером

Положенє в Туреччинї.

З телеґрафічних донесень царгородских, котрі в послїднім часї стали ще більш обємисті як з початку місяця, щезли повторювані все запевненя, що положенє в Туреччинї дуже поважне. Зі всїх офіцияльних і півофіцияльних телеґрам або також з донесень безсторонних людий добачає ся певність, що справу навернуть на добру дорогу і що небезпеченьство, яке грозило европейскому мирови, тепер вже устало. Причини, які усмирили зворушені уми, суть ріжнородні.

Передовсїм треба-б тут спімнути дипльоматичну акцию ґр. Голуховского. Ґраф Голуховский довгий час придивляв ся спокійно перебігови справ на Золотім Розї. На передї при перевогорах в вірменьскій справі і що-до методи, котрою через введенє відповідних реформ зменьшило-б ся єї небезпеченьство, стояли доси Росия, Анґлія і Франция; Австро-Угорщина, Німеччина і Італія заняли другорядне місце і лише їх амбасадори в Царгородї діставали від часу до часу наказ, піддержувати упімненя і ради, котрі давали Анґлія, Росия і Франция султанови в так виразний спосіб. Аж тепер в послїдній хвилї, коли ситуация грозила статись безвихідною, бо в міродайних царгородских кругах все ще не хотїли або й не могли вірити в велику вагу положеня, тому що там не брали неприємної дипльоматичної інтервенциї держав так дуже серіозно, надіючись, що колізия інтересів спаралїжує, як доси, таку акцию — аж в сїй хвили виступив ґраф Голуховский з своєї резерви і зробив знані предложеня що-до спільного поступованя всїх великих держав супротив Туреччини. Успіх сего кроку дав ся вже в слїдуючих днях відчути. Міродайні мужі державні і дорадники султана пересьвідчили ся, що сего разу не дописала спекуляция на незгідність Европи, і взяли ся з більшим натиском до переведеня розпочатих акций для успокоєня умів. У всїх полїтичних кругах, не лише турецких, бачуть в поновнім порозуміню всїх держав, щоби помогти Туреччинї в переведеню розпочатих реформ і тим єї удержати, дальшу забезпеку, що вірменьске питанє не заколотить серіозно европейского мира.

Дальша причина для заспокоєня, є загальне переконанє, що треба султанови лишити відповідного часу, щоби міг розширені розрухи придушити і аж по успокоєню взятись до переведеня вже рішених і затверджених реформ. В сїм взглядї цїкава і успокоююча є вість, що султан вислав анґлїйскому премієрови льордови Сельсберіому телеґраму, в котрій завіряє єго своїм словом чести, що хоче перевести заповіджені реформи. Хоч се средство дуже незвичайне і анґлїйский премієр зі зрозумілих причин не додав до них жадних коментарів, то все-ж таки треба велику вагу класти на те, що султан прирікає особисто всїми силами старати ся о переведенє заповіджених реформ.

Правда, поки се приреченє буде сповнене, поки реформи принесуть сподївані наслїдки і певна надія на поліпшенє ситуациї буде мати свою безпечну, незмінну підставу, мине що не один день, а між тим можуть ще зложитись ріжні важні перепони. Гарними словами не зможуть турецкі військові команданти заспокоїти ворохобників, котрі вже на богатьох місцях Малої Азиї, Вірменії і Сириї вхопили за оружє. Там, де лише на одинокім місци повстав несупокій, може саме з'явленє війска привернути лад і не потрібно навіть проливу крови; але там, де Вірмени отверто повстають і вже від кількох тижнїв борють ся з своїми могамеданьскими сусїдами і слабими турецкими залогами, там нема й бесїди о привернену супокою без великих борб, без великого проливу крови. Вірмени бу-

---

16)

ПЕРШІ ЗОРІ.

ПОВІСТЬ.

Написав Теодот Галїп.

(Дальше.)

XI.

Гуляли, гусла розривались,
Гули цимбали, бас ревів, —
Як вихор ледїнї лїтали!
Кружок дївчат як мак лелїв... —
Не піду, братчики, я з вами!...

Ю. Федькович.

Настав вечір веселого дня, очікуваного богатьома. В великій салї одної з міских гостинниць горіла, аж палала велика сила сьвічок, відлискуючи ся в старанно воскованій підлозї та в великих зеркалах, що виднїли ся по замаєних стїнах.

Се тут мав зараз розпочати ся вечір Академичного Товариства. Члени комітету, пізнані по барвистих відзнаках, і їх приятелї вже находили ся то на салї то по бічних комнатах, коло бюфетів то-що. З подиї від часу до часу давало ся чути немельодийне, але многозначне строєнє інструментів, тут замекекала скрипка, там затерлиґала флєта, загарчав бас і знов тихо.

Межи стоячими на салї находив ся Самсонюк, голова всему, а коло него Білецкий, Гірченко тай Грінка. Сей вечір се була їх заслуга, але заразом і їх клопіт. Товариші відбували нараду і ворожили про успіх сегодняшного „підприємства.“

Найбільше надії виявляв Грінка. З видимим задоволенєм роздирав ся він по вишках салї, трохи з трудом повертаючи штучно причесану голову в стоячім твердім як дошка ковнїрику.

— Не бійте ся, гостий буде, аж місця не стане! — сказав він для успокоєня гурту, натягаючи білу, трохи вузку рукавичку. Грінцї добре було успокоювати других. Він власне довідав ся, що єго люба попадяночка приїхала, та так радїв, що нїяк не міг допустити чорних гадок, на приклад про можливий недобір.

— То біда, що старі зачинають отягати ся — пояснював Самсонюк свої сумнїви, обертаючи ся до Гірченка.

— А-якже, розбила ся у нас братерска чарка!... — додав Білецкий у задумі.

— Бачу! — завважив Гірченко невесело і похитав головою. — Дбайте же, любі, аби ви дійшли до однодушности, дбайте! — сказав Волиняк остерігаючим голосом.

— О, старі нинї не отягнуть ся! — потїшав Грінка, маючи на думцї власне родину своєї любки.

В тім дав ся чути зі входу легкий скрип дверий і в передпокій вступили якісь люди з великим гамором. Самсонюк, а за ним дехто з товаришів поспішили туди.

— Многая лїта! — розляг ся чийсь голос їм на зустріч, і перед членами комітету вклонив ся трохи не до землї перший гість, пан Мамайчук, що привів з собою спору ватагу ґімназистів.

— А що, є вже гості? — спитав він, потер руки, підкрутив вус, підтягнув білу краватку, погладив свій трохи за широкий фрак, і після всего усьміхнув ся надзвичайно зичливо.

— Є! Одна пололовина салї вже повна молодих паннів...

— А друга половина? Певно застережена для старих кавалєрів! — відповів Мамайчук понятливо тай обкрутив ся на каблуках. Він забіг межи своїх товаришів, зшибнув Лемчука з Пилипчуком, аж сї нехотячи поцїлували ся, скочив до свого плаща і з папіроскою в зубах вернув ся до Самсонюка.

— Слухайте, вашеці, ви менї мусите дати комітетову відзнаку! — сказав він до сего. — Менї коньче треба!

— Але ви ґімназист, за се вам може бути халепа! — сьміяв ся Самсонюк.

— Говоріть що хочете, а менї коньче треба. Тут буде одна панночка, котрій я представив ся яко академик, і маю їй сегодня осьвідчити ся! — шептав Мамайчук, блаженно кліпаючи очима.

— Ну, про мене! — Мамайчук дістав відзнаку і зараз вернув ся межи ґімназистів, гордо випинаючи груди.

Мало-по-малу посходили ся гості, і вечір, бодай для ока, невтаємниченого в фінансову сторону дїла, міг видати ся цїлком удатним.

На салї аж сліпило очи те море гарної, веселої, щасливої молодїжи, що роїла ся тут очікуючи початку танців. Над салею стояв якийсь неясний гамір. Сильні пахощі розливали ся в повітрю. Синьо забарвлений блиск несчи-

дуть, позаяк они суть в чисельній меньшости, вкінци примушені до капітуляциї, але по яких жертвах, по яких военних средствах! При міжнародній орґанізациї їх пропаґанди буде ціла справа в західній Европі, особливо в Анґлії відгомоном відбивати ся в десятеро. Дуже легко зможе тут суспільність наново бути зворушена і зажадати щось несправедливого, бо неможливого. При осудженю випадків, котрі відограли ся від кількох місяців в Туреччині, можна дуже легко пересліпити діяльність революцийних вірменьских комітетів, їх наміри і остаточну ціль. Цілею не суть реформи, котрі б признали Вірменам відповідне становище при боці Турків, але те, щоби турецке панованє у вірменьских сторонах зробити що найменьше неможливим. Про се, що опісля мусіло-б наступити, не думають революцийні аґітатори, котрих головні проводирі перейшли анархістичну школу. Коли між ними взагалі знаходять ся розумні і далековидющі політики, то мабуть они думають, що повисше розумованє є річею панів в азиятскім відділі міністерства заграничних справ в Петербурзі.

Дрібні вісти.

Чернівці, дня 23. падолиста 1895. р.

Іменованя. Приватний доцент др. Володислав Пілят іменований надзвичайним професором національної економії правничих наук і адміністрациї права при політехніці у Львові. — Старший ґеометер евіденцийний Маріян Ґлячиньский іменований евіденцийним інспектором.

Відзначенє. Ад'юнкт дирекциї помічних урядів судових у Львові, Рудольф Ніжальский, одержав при нагоді переходу в стан сталого супочинку титул і характер директора помічних урядів.

Послом до ради державної при доповняючім виборі з більшої посілости перемиского повіту вибрано дня 21-го с. м. Жиґмонта Дембовского 35 голосами на 36 голосуючих, на місце кн. Адама Сапіги, котрий не приняв мандату.

Зміну статута міста Львова ухвалено на засіданю ради міскої дня 21-го с. м. при поіменнім голосованю 44 голосами против 35. Русини, радні міста, голосували за зміною статута. Після зміненого статута, рада міска на будуче буде вибирана не на три роки, іно на шість літ. Що три роки уступає половина (50 радних) через вильосованє, а на місце уступаючих будуть переведені доповняючі вибори. Дальша зміна така, що рада буде вибирати зпоміж себе президента, першого і другого віцепрезидента (доси лиш був один віцепрезидент) та делеґатів, котрих число означає сама рада. Президент і перший віцепрезидент суть вибрані на шість літ, другий віцепрезидент і делеґати на три роки. Президент і перший віцепрезидент урядують постійно за винагородою, яку ухвалить рада. Єсли через 15 літ урядували безперервно, то рада може визначити їм емеритуру. Дальші зміни відносять ся що до права накладаня додатків до податків на потреби міста, іменно щоби вільно було раді міскій без позволеня виділу краєвого накладати додатки аж до висоти 30 проц. податків безпосередних або до 50 проц. податку консумцийного. — Ухвалена зміна статутів мусить бути ще ухвалена соймом і одержати ще санкцию цісарску.

Товариство бук. лікарів відбуде дня 28-го с. м. своє пленарне засіданє з слідуючим порядком дневним: 1.) Перечитанє протоколу з послідного засіданя; 2.) повідомленє о біжучих справах; 3.) дальша нарада і рішенє про проект порядку лікарского стану; 4.) вільні внесеня.

Роздертий псами. Дня 15-го с. м. в селі Пелцовизна під Варшавою найшли люди, ідучи рано в поле до роботи, коло зелізничого шляху трупа мужчини, котрого ціле тіло крім ніг в чоботах. було покрите ранами. Небіжчик лежав майже нагий, кусники его одежи лежали порозкидувані довкола него. Ланьцухові пси, що задля недбалости тамошних мешканців бігають в ночи самопас, напали на нещастного і там его зажерли. Кусні одежі, сліди на насипі зелізничім, стратована земля і поломлена ліска, сьвідчили о страшній борбі, яку звів нападений з розлюченими псами. Тіла спершу ніхто не міг розпізнати, тим більше, що ціла шкіра з голови була здерта, а в однім місци була прокушена діра, так що аж мозок виставав, ліве ухо і кусник лиця були видерті. Слідство виказало, що небіжчиком був 50-літний кравець Ясиньский, котрий спізнивши ся на поїзд, вертав пішки до дому.

Звірскі родичі. До львівскої поліциї преведено оногди честну пару, іменно зарібника Василя Іваниша і Настю Баранущак, обоє караних вже судово за мучене своєї дитини. Однако та кара не поправила їх, бо, як доказано, знущають ся они дальше в нелюдский спосіб над своєю 11-літною дочкою Катериною, побили єї і покалічили, так, що ціле тіло дитини немов одна рана, а навіть отець хотів єї передвчера в ночи повісити на ремени. Дитину відобрано тим нелюдам і віддано тимчасом до комісарияту, а честну пару засаджено до арешту поліцийного, звідки мають єї видати судови.

Добродушний уряд поліцийний. Місто Петропавловск в росийскій азиятскій ґубернії Акмолиньск має поліцийний уряд, що відзначує ся справді зворушуючою простодушностию. „Закаспійское Обозрѣніе" повідомляє від того уряду поліцийного незнаних властителів знайдених річий, між котрими знаходимо між иньшими: Карти до гри, два кишенькові ножики і деревяну печатку для підроблюваня гроший! Уряд взиває властителів тих річий, щоби з'явили ся в уряді і доказали своє право до тих річий...

Отроєнє Наполеона I. Сими днями має вийти пятий том памятників ґенерала бар. Тібольта; отже Figaro надрукував недавно тому один уривок з того тому. Він містить сензацийну вість, що відносить ся до Наполеона I. і его надворного аптикара Каде-Ґасікурта, з котрим Тібольт жив у приязни. Ґасікур був природним сином Людвика XV. Той високо учений чоловік лишив ся через великі материяльні страти в своїм нещасливім супружестві лише з малими средствами, а будучи ученим хеником, заложив аптику під фірмою Каде, і она стала надворною аптикою Наполеона I. Цісар знав о походженю Ґасікурта і завсігди оказував єму великі взгляди, мав его при собі в битві під Ваґрам, котру Ґасікур описав в осібнім творі, за що дістав ся в гонорову леґію. По повороті Наполеона з Ельби обняв Ґасікур наново службу коло него і складав его докази безграничної вірности. В перших днях 1815 р. визвано Ґасікурта до кабінету Наполеона; сей приказав єму зладити непохибну отрую в найменьшій скількости, щоби єї можна завсігди мати при собі. Цісар заявив, що на випадок неудачі не хоче більше жити. Ґасікур благав его о занехане такого наміру, але цісар слухав его ласкаво і відмовив сему бажаню. Кілька день пізнійше передав Ґасікур маленьку фляшчинку отруї Наполеонови. Нараз в ночи з 21-го на 22-го червня прикликано надворного аптикара до елізейскої палати. Наполеон випив отрую і корчив ся в страшних

сленних сьвітел придавав тому всему чарівний вигляд.

— Що за гарний вид! — думав Гірченко, пробігаючи оком ту громаду молодої краси, що филювала ся і минала попри него. Гірченко стояв на вивисшеню, що вело навкруг салї і де находили ся стінні столики та канапки до відпочинку. Звідси можна було безпечно придивляти ся веселій голосній громаді.

Тут попри Гірченка минув Грінка з панночкою, котра мабуть від незвичайного блиску жмурила очи і при тім весело усьміхала ся. — Отсей певно з любкою! — подумав Волиняк добродушно, але зараз звернув увагу на чорнобриву молоденьку красуню, що ішла з гордовитим паничем, у котрого в піднесеній аж понад плече руці виднїла ся широченна бура шапка. Панич говорив голосно, по німецки, а панночка поглядали наперед себе і лишень врідка обережно кидала повором на перехожих або стоячих паничів.

Аж тут причвапала купка паннів та паничів, та так прудко, що одна панна спотикнула ся і трохи не упала на Гірченка. Вся громадка засьміяла ся.

— От видите, що ви говорили неправду, бо трохи не упали! — реготав ся один з паничів, що біг ззаду.

— Ні, ні і ще раз ні! — роспучливо боронила ся панна; — я віддавати ся не хочу, по подруже то щось поганого!

— Ов, а се ви відки знаєте? — запитав панич. Однак відповіди Гірченко не дочув за загальним гамором. Громадка паннів та паничів зробила місце новому невеличкому товариству. Се надходила надзвичайно гарна, росла дівчина, білявка з темними очима. Коло неї з одного боку йшов жвавий офіцир, а з другого боку Білецкий. Гірченко приязно уклонив ся Білецкому, але сей того не завважив і проминув, не підводячи схиленої до-долу голови. Гірченко не міг розібрати, хто з них і що говорив. Він лишень бачив, як хороша панна легенько вдаряла віялом по руці і немов змученим повором великих вогких очий дивила ся в неозначенім напрямі. — Гарну дівчину найшов собі Циль! — думав Гірченко трохи не з завистию. Минула і ся трійця.

Коло Гірченка стало двоє молодих людий й почали й собі відбувати перегляд перехожих. Розуміє ся, що се їм подавало немало материялу до цікавих уваг. Вони розбалакали ся спершу пошепки, опісля голоснійше, дочутно і для Гірченка.

— Чуєш ти, Фукс, ану подиви ся, як тобі сподобала ся отся кругленька смаранда?

— Нівроку, дай Боже витримати! Чотирма волами з місця не рушиш...

— Іди-ж бо, та се моя будуча молода!

— Так? Витаю! Ну запевне, як задля такого Макогона, то вона навіть дуже красна. Але чому з нею не ходиш?

— Хочу придивити ся з боку, як вона справуєть ся в товаристві. Вже тримаю ся врештою і твоєї ради. Може у неї вже хто є, то я тогді тее... adieu! А на що ти чекаєш?

— Роздобарюю, в котрий бік кинути ся

— Може би ти кинув ся до Матушинської. Там так і так уже є два...

— Ого, вже є й третій! Обскочили як пси діда! Вона вже сіла та лишень бровами моргає.

— Ще собі голови порозбивають!

— Про мене!... Але подиви ся лишень на ту красуню, що он-де йде. Чи то на ній станика нема чи що се за чудасія?

— Агій на тебе! Се вона так декольтована!

— Вайло!...

— Та не кричи, бо тебе ще напудить ся отта панна он-де, що везе муку на продаж...

— Справді! Ха-ха-ха! Аж хмари злітають! Не витримаю, іду горілки випити.

— Чекай Фукс, бо й мені млістно. Ходім!

В тім розляг ся перший, могутний акорд! Саля немов на знак чарівника заворушила ся. Ніби одно чувство проняло всіх; всї ті молоді серця покорили ся гармонійному покликови до радости, до танцю.

Гірченко випростував ся. — Що то буде? — подумав він, тут прислухуючи ся до сумовитої думки, а тут поглядаючи на салю, де все товариство розплело ся в велике колесо веселих пар, межи котрими зачинали свою роботу проводирі танців.

— До коломийки, товаришу! — кликнув хтось голосно, не дуже зґрабно стиснув Гірченкови руку і побіг далї. То був Самсонюк.

— Не вмію! — звиняв ся Гірченко вслїд за ним.

муках; коли Ґасікур прийшов, сказав він собі дати сейчас антидотум, зн. противділаюче трійло, і справді болї перестали. Але три роки опісля висказав Ґасікур свому приятелеви свою обаву, що то отроєне може мати дальші наслїдки. А по смерти Наполеона мав Ґасікур, коли дізнав ся, що Наполеон помер на жолудкову слабість, сказати до свого вірного приятеля: Я знав, що отруя не цїлком усунена. Але на те не було ради.

Клопоти мілїонера. Цїла француска праса переслїдує мілїонера Макся Лебоді, котрий змушений повнити військову службу, але на котрого мають взгляди і він тратить більше часу на перегонах, як в касарнї. Тяжко, щоби низші офіцири не мали особливих взглядів для вояка, що має найлїпші циґара, запрошує на добрі обіди і радо позичає офіцирам наполеондори. Праса жадає рівноправности для кождого вояка і тілько пише про того Лебоді, що треба над ним жалїти. Він доси не відзначив ся нічим, як хиба тим, що викидає гроші до вікна. Будь що будь, балаканя про Лебодіого дійшли до такої пересади, що бідачиско розписав ся до ґазет заявляючи їм, що лише військова карність не позваляє єму кождого з них відшукати і визвати на поєдинок; але коли він скине мундур військовий з себе, то упімне ся о вирівнанє заподіяних єму кривд. Та хиба мусїв би що дня стріляти ся з иньшим через цїлий місяць.

Найбогатшими женщинами на сьвітї суть: сеньора Кузіно, міс Гетіє Ґрайн, баронова Бірде-Кут, панї де Баріош, міс Марі Ґорет і російска властителька дібр Валевска. І так пр. сеньора Кузіно є найбогатшою вдовою в полудневій Америцї, бо має 40 мілїонів фунтів штерлїнґів маєтку. Окрім розляглих земских дібр є она властителькою зелїзниць, копалень срібла, міди і вугля. Самі копальнї вугля приносять їй місячного доходу 17.000 фунтів шт., копальнї срібла і міди 20.000 ф. шт. Міс Гетіє Ґрайн є знов найбогатшою женщиною в північній Америцї. Панї де Баріош є женою іспаньского ґранда. Она родила ся в Ґуатемалї. Єї першим мужом був сеньор де Баріош, ґубернатор Ґуатемалї, котрий з нею оженив ся, як мала 15 лїт і була ще в закладї; щоби примусити настоятельку закладу до зізволеня на женитьбу, вкинув єї в тюрму. Той ґубернатор зібрав, поки єго опісля розстрілено, собі 5 мілїонів ф. шт., котрі дістала по єго смерти єго жена. Міс Марі Ґарет, донька бувшого президента зелїзницї Пальтімор-Огіо (в північній Америцї), має 2 мілїони ф. шт. і ними торгує в дуже користних предприятях. Панї Валевска так само богата. Особливої уваги варта та обставина, що всї сї панї завідують своїм маєтком самі.

Найбільше на північ висунена ґазета виходить між Ескімосами в Ґренлянді. Єї редаґує, складає і друкує якийсь Мелер, а він сам єї навіть розносить. Свою поєдинчо устроєну друкарню має в Ґотгаб, і відси виїзджає два рази на місяць в снїгових черевиках в край, щоби пропаґувати між своїми краянами цивілїзацию. Зпочатку були в ґазетї, названій „Материял до читаня", лише прості рисунки, котрі будили цїкавість і зворушували фантазию; опісля друковано букви, склади і слова, а вкінци цїлі реченя, котрі складають ся разом на короткі новинки. Мелер в такий спосіб навчив своїх краян читати. Тому они єму дуже вдячні, уважають єго своїм апостолом, а особливо люблять єго тому, що він зміняє своє місце перебуваня. Лїтературне товариство в Данії вислало Мелерови добру ручну прасу, щоби він міг свою друкарню поліпшити.

Померла у Львові Марцеля Дольницка, вдова по гр. кат. пароху з Малкович, в 78-ім роцї житя.

Аж тут „як зашумить коломийка, ватаг загуляє !...." Закрутили ся пари, звили ся дївчата як рибки у мори, пішли хлопцї скоком-боком, навприсядьки — аж хата задуднїла !...

Дивить ся Гірченко і радуєть ся в нїм козацка душа. — Отто, Гуцули, тнуть, аж искри летять! —подумав від тай аж почервонїв

Втихомирили ся пари, аби віддихнути на хвилину, поставали колесом. Виступає Самсонюк з своєю парою, чорнобривою, одїжною, по подільскому одягненою красунею і пішов з нею у двох перед цїлим товариством.

— Покажи ся, козаче! — нїби кождий говорить. І Самсонюк не завстидав товаришів, а погуляв собі на славу. Заслужили вони з дївчиною гучних оплесків, що ними їх обсипали молоді й старі, заслужили, хлопець козацким гопаком, а дївчина дрібною дрібушкою!

Пара уступила ся, виходять другі і так без кінця. Довго ще не вмовкали музики; довго ще шуміла коломийка, аж потомили ся небоги, аж погуляли до схочу молодята.

Прозвучали послїдні звуки шумки; танець перестав.

Гірченко зі схиленою головою вийшов з салї. — Гей, дай тобі Боже здоровя, Самсонюк, за твій танець! — кликнув він, побачивши друга серед натовпу молодїжи, що тиснула ся до спасенного бюфету. Самсонюк утирав горячі лиця тай лишень усьміхнув ся.

— От тілько нашого, що ще своїх танцїв не забули!

(Дальше буде).

МАЛИЙ ФЕИЛЄТОН.

—o—

Нова земля.

Доктор К. Кейльган, здаючи справу в одному з чисел „Prometheus" про сучасні новини дня, се-б то про експедицию данського вченого Ф. Нансена на північний полюс, спиняєть ся на тих з'явищах, які спостерегають ся біля полюсу (бігуна) та стоять в безпосередній залежности від ґеоґрафічного та астрономічного становища одного з найцїкавійших місць землї. Багато деяких з сих з'явищ, цїлком незвичайних мешканцям наших ширин, звичайна річ, відомі більшости читачів (хоча-б з першого учебника космоґрафії). Кождому, на приклад відомо, що на бігунї землї цїлого пів року тягнеть ся невідмінна ніч, о протязї якої, се-б то впідряд 80 днів, панує на землї непроглядна темрява, що осьвічуєть ся північним сяянєм, але починаєть ся і кінчаєть ся 50 дневною напів темрявою, чи смерканєм. Зате-ж через другий піврік стоїть невідмінний день, то-б то в протязї сказаного часу зовсїм не заходить сонце, а обводить на небі круги, паралельні круговиду, чи обрію.

Так отже багато деяких уваг доктора Кейльгана о стілько цїкавих та несподїваних, що ми не можемо не подїлитись ними з читачами. На приклад др. Кейльган гадає собі, що коли Ф. Нансену пощастить добратись до північного полюсу та винайти там землю, зручну для людскої осїлости, то пришлому мешканцю полюса доведеть ся на віки покинути свої звичайні понятя про частини сьвіта і залишити годинник як річ непридатну і цїлком зайву.

Коли-б осїлець полюсу забажав збудовати собі як раз на полюсї будинок і задля сього визначити, де саме у нього північ, схід, південь і захід, так вишукуванє рішинця такої задачі привело-б єго до надзвичайної трудности, бо з кождого боку він бачив би тілько південь. (В сьому легенько запевнить ся кождий, аби звернув ся до ґльобусу). По нашому понятю і розуміню сонце опівднї все буває на сторонї південній, а на полюсї в день—завсїгди південь. Такій рішинець значно розхитує вже наші ходячі понятя про час, але-ж читач опинить ся ще в більше труднім положеню... коли довідаєть ся, що на полюсї астрономічного часу нема. І се далеко не парадокс, бо кожда точка земного шару є в залежности від ріжниць довжини, чи протягу від головного мерідияну і має свій власний час. Так на приклад, коли в Києві, скажемо, півдня, так обивателї Чікаго ще дуже далекі від сього обіднього часу, а хропить собі на всї заставки, бо годинник їх показує всього лишень сїм хвилин після четвертої години ранку; саме тодї-ж такі у містї Томску всї ученики, виключаючи хиба тих, що в карцері, вже встигли повернутись до дому, скласти свої книжки і пообідати, бо маємо там третю годину і 38 хв. надвечір. У містї-ж Миколаєві, що на Амурі, де годинник показує вже 21 хвиль після 7-ої вечіра, сумливі обивателї чого доброго сїли вже до зеленого столика і взяли ся за „вінта", аби якось згаяти час та оздобити нудне житє своє в тому глухому закутку.

Так отже уявимо собі, що обиватель київський та Янке з Чікаго та ґімназист з Томска і занудженний Миколаєвець беруть у кишенї по хронометру, вірно поставленому, відповідно місцевости, тай прямують до північного полюса, кождий по стежцї свого мерідияну; хронометри вандрівців наших показували-б цїлком вірний час в протязї цїлої подорожі. Добравшись до полюсу кождий з наших вандрівників мав би при собі цїлком вірний годинник і кождий годинник, щоб він не показував, показанє було-б цїлком вірне, бо кажемо вдруге, на полюсї нема астрономічного часу. Але-ж у комнатї, осередок якої сходить ся з полюсом, кождий з чотирьох кутків лежить на мерідиянї, що відхиляєть ся від мерідияну суміжного ріжка, на чверть кола (90 степенїв) і значить дає ріжницю на цїлих 6 годин астрономічного часу. Инакше кажучи, коли в одному з кутків південь, то в одному з сусїдних буде 6. година вечера, в супротилежному кутку північ і т. д.

Але-ж не один тілько жилець кватири, що збудована на полюсї, почував би себе збитим з пантелику. Земля, як се відомо, повертаєть ся округ своєї оси з заходу на схід і кожда точка земного шару що доби обертаєть ся повним кругом, округляючи на екваторі найбільший круг, у ширинах же, що безпосередно прилягають до полюсу — найменьший. Так, на приклад, кожда точка землї, відхилена від полюсу на 20 верстов, по стежцї мерідияну, пробігає в годину просторінь тілько в 5 верстов, і кождий туриста, що прямує вподовж паралельного кругу і проходить всього 5 верстов в годину, має спромогу зробити кругосьвітну вандрівку всього лишень в протязї одної доби. Уявимо собі, що вандрівець нам буде виповняти імпровізовану свою partie de plaisir зі скоростю повороту землї, але в напрямі супротилежному її руху, се-б то поїде (по 5 верстов в годину) не з заходу на схід, а зі сходу на захід; він від'їзджати-ме назад як раз стілько, скілько рух землї нести-ме єго в перед, з від сього маємо, що видимий рух сонця для нього не буде істнувати, а здавати меть-ся, що сонце буде на тому самому місци увесь час єго подорожи. Але мрії наші протягнемо ще далї. Коли у вандрівника нашого кінь добрий, так він легко може проскакати зі сходу на захід, їдучи не по 5, а по 10 верстов в годину і сонце тодї обійде за для нього в протязї одної доби повний круг на обрію, але не зі сходу на захід, а з заходу на схід.

„Се с запада грядет к нам цар природи" — написав колись один російский поет, а другий, Пушкин додав, як се відомо:

И удивленные народы
Не знають что начать:
Ложиться спать, или вставать?

Остра Пушкинова нїсенїтниця вандрівнику нашому стала-б сущим фактом! він справдї не знав би, що почать? Бо увесь день єго пішов би шиворот-на-виворот: за півднем почавсь би ранок, за ранком ніч, за понедїлком не вівторок, а недїла і т. д. А коли-б ще по сказаному паралельному крузї проведена була зелїзниця, так адмінїстрация дороги опинилась би в такому непорозуміню, що тілько-б руками розвела, бо як би тут прийшло ся контролювати приїзд та виїзд потягів? Одно тілько можна було-б сказати запевно, що страренькі панночки коньче-б заповняли-б той швидкий потяг, який ходив би в напрямку супротилежному повертаню землї, а чого? Здаєть ся досить ясно!

Отже на сьому і кинемо ми чудернацький закуток землї, де рік складаєть ся тілько з єдиного дня та з єдиної ночи, де нема нї частин сьвіта, нї часу, нї необхідних дат. Побажаємо тілько, що-б сьміливий вандрівник щасливо добрав ся до сподїваної нової землї та повідав про неї усьому осьвіченому мирови.

М. Ш—ко.

ТЕЛЕҐРАМИ „БУКОВИНИ“.

—o—

Відень, 23. падолиста. Султан позволив, щоби ще один корабель кождої великої держави переплив Дарданелї яко другий стацийний корабель.

Відень, 23. падолиста. Буджетова комісия полагодила титули „мінїстерство внутрішних справ“, „мінїстерство краєвої оборони“ і „віроісповіданя“. При титулї „мінїстерство краєвої оборони“ сказав мінїстер ґр. Вельзерсгаймб: Побите вояків противить ся не лише людскости, але також військовому становищу. Найвисша власть кладе на то вагу, щоби таке побите карати. В справі нового карного закону для війска перешкаджає одна велика трудність, іменно що три правительства мають брати удїл в нарадах. Мінїстер сам старає ся, щоби реформа пенсий для вдовиць і сиріт по вояках наступила як найскорше. Конечне уживанє військової мови не можна лучити в якусь звязь з національним питанем. Против ческої мови нема жадного вороговання. При титулї „віроісповіданє“ заявив мінїстер шкільництва Ґавч, що приготовляючі роботи для управильненя конґруи вже покінчені. Він має узасаднену надію, що зможе вже в слїдуючім роцї внести закон про остаточне управильненє конґруи.

Прага, 23. падолиста. При вчерашних виборах до сойму з міст вибрано 37 Молодочехів, 9 нїмецких націоналів, 13 нїмецких лїбералів і 1 Старочеха. (При виборах з сїльскої курії вибрано 44 Молодочехів, 1 Старочеха і 2 з партії селяньскої).

В Дрібній бібліотецї, видаваній у Львов Костем Паньковским, вийшли доси сї книжочки разом чисел 13):

Байки Евґена Гребінки (10 кр.)

Малярі, оповіданє Всеволода Гаршина (10 кр.)

Пролїсок, поезиї Павла Граба (20 кр.)

З чужого поля. Переклади Павла Граба (20 кр.)

Що то є господарність — Ґерінґа (переклад В. Герасимовича) 20 кр.

Поезиї Осипа Маковея (20 кр.)

Оферма, оповіданє єго-ж (10 кр.)

Твори Івана Сурика, переклад з росийского (10 кр.)

Українські писаня Митра Оленьковича (10 кр.)

Писаня Василя Кулика (10 кр.)

Чернеча республика на Афонї — Василя Щурата (10 кр.)

Нарід в неволї (то що було друковане і в *Недїлї*) — 10 кр.

Микола Палкин Льва Толстого, оповіданє 10 кр.)

Останні романи Г. Сїнкевича. Два відчити М. Грушівського, читані в львівськім „Клюбі Русинок“. Виданє Василя Лукича. Накладом ред. „Зорі“. 16⁰. 50 стор.

Твори Степана Руданьского. Том І. Піснї. Приказки. Прислівя. Байки. Бібліоґрафічний показчик. Заголовки „Сьпівомовок“. Виданє М. Комара. Коштом видавця. — У Львові 1895. 16⁰ 192 стор. Цїна 40 кр. (в портретом автора).

Кобзар Тараса Шевченка. Выбôръ поезій ля народу. Частина друга. — (Книжка тов. „Просьвіта“ у Львові чч. 184—185) мал. 8⁰ 136 стор. Цїна 20 кр.

Повістки і ескізи з українського житя — А. Кримського, появили ся у Львові з друку. 8⁰ Стор,I— IV+1—322.

РІХТЕРА

„якірні коробки з камінчиками до будови“

Ще й тепер не досягнені: суть вони **найлюбленїйшим подарунком різдвяним** для дїтий трилїтних. Вони дешевші, як кождий иньший подарунок, бо **тривають много лїт** і їх можна навіть по довшім часї **доповнити і збільшити.** Нефальшовані

якірні коробки з камінчиками до будови

суть одинокою забавкою, котра знайшла **у всїх краях одноголосну похвалу** і котру всї ті, котрі їх знають, з переконаня дальше захваляють. Хто сего, в своїм родї одинокого способу забавного і інтересуючого ще не знає, той нехай як найскорше замовить від підписаної фірми **новий ілюстрований цїнник** і там прочитає всї дуже користні письма і справозданя. — При закупленю прошу жадати ласкаво виразно: **Ріхтера якірні коробки з камінчиками до будови** і відкинути кожду коробку **без** нашої фірми і марки „якір“ **яко фальшиву. Нефальшовані якірні коробки з камінчиками до будови** можна набути за 35 кр., 70 кр., 80 кр. 5 зр. і висше у ВСЇХ ВИДНІЙШИХ СКЛАДАХ ЗАБАВОК.

НОВИСТЬ! Ріхтера забавки терпеливости: **Яйце Колюмба, громозвід, хрестолом, загадка круга, головолом, Пітаґорас** і т. д. — **В нових зошитах** поміщені й задачі для **подвійних забавок.** Цїна 35 кр. від штуки. Лише з правдивою маркою „якір“.

Ф. АД. РІХТЕР і КОМП.

перша австрийско-угорска ц. к. упривілїована фабрика коробок з камінчиками до будови.

ВІДЕНЬ. I, Nibelungengasse Nr. 4.

Rudolstadt, Alten, Rotterdam, London E. C., Nev-York.

ЛІТЕРАТУРНЕ ТОВАРИСТВО

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,

має на складі:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодїжи, міщан і селян, редаґовану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1889, 1890, 1891, 1892, 1893, 1894, по 1 зр. 20 кр. за рочник, а всї 9 разом за 9 злр.

— З пересилкою почтовою 9 зр. 30 кр. —

„ДНІСТЕР“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові,

улиця Валова ч. 11,

засноване на підставі концесиї ц. к. мінїстерства справ внутрішних з дня 9. грудня 1891 р. ч. 22751, розпочало свою дїяльність дня 15. н. ст. вересня 1892 р.

„Днїстер“, опертий на засадї взаїмности своїх членів, обезпечає всяке майно движиме і недвижиме против шкід огневих під найприступнїйшими услівями і почислює можливо найнизші премії.

Всякі шкоди лїквідують ся і виплачують ся сейчас по пожарі.

Зголошеня о удїлене аґенциї в місцевостях, де нема аґентів „Днїстра“, принимають ся.

Сими днями вийде

ілюстрований буковиньский православний

КАЛЕНДАР

на рік переступний

1896

Цїна **50** кр.

— (З пересилкою 55 кр.) —

Зміст.

Календар історичний. — Календар астрономічний. — Календар церковний. — Сьвята рускі і римскі, (червоно друковані), схід і захід сонця, відміни місяця, погода. — Календар жидівский. — Поминальний календар славних Русинів. — Дім цїсарский.

II.

Наші гроші і важнїйші заграничні. — Міри і ваги (нові і старі). — Телеґрафічні приписи. — Почтові приписи. — Приписи желїзничі. — Скалї стемпльові. — Належитість від вписів гіпотечних. — Плян їзди на зелїзницях.

III.

Для науки і забави.

Головосїки сьв. Івана Хрестителя. (З лїрника Ю. Федьковича з новим портретом поета). — О. Єрофтей Федорович. (Житепись з портретом). — Нова устава охованю худоби. (Популярна наука). — Як закладати крамницї? (Популярна наука). Розмова Читальника з Іваном Байдужним. — Про катастер рунтовий. — Що людий еднає? (Повістка Д. М.) — Правда. (Повістка Є. Я.) д-Дещо з господарства. — Стихи. — Сьмішне. — Ілюстрациї.

IV.

Найдокладнїйший шематизм буковиньский.

V.

Оповіщеня.

ПРАВДА

ВІСТНИК

полїтики, науки і письменства, виходить двічи в місяць по цїнї на рік 4 зр., на пів року 2 зр., на чверть року 1 зр.

У Львові, улиця Академична, ч. 8.

Видає тов. „Руска Рада“ в Чернівцях. Відповідає за редакцию **Осип Маковей** З друкарнї Г. Чоппа.

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA KUL